

надежда и домове
за децата - клон България

Моделът на АКТИВНА семейна подкрепа

Надежда и домове за децата - клон България
www.hopeandhomesbg.com

Моделът на АКТИВНА семейна подкрепа

Моделът на АКТИВНА подкрепа на семейството е разработен от "Надежда и домове за децата" на базата на 20 годишен практически опит в различни държави в процес на преход от институционална към базирана в общността система от грижи за деца. Той представлява гъвкава и адаптивна към различни контексти добра практика за планиране на подходящи интервенции и услуги за уязвими деца и семейства. Моделът на АКТИВНА подкрепа на семейството е модел на интервенция насочен към подкрепа на деца в риск да бъдат отделени от своите родители и институционализирани. Използва се и за реинтеграция на деца в техните биологични или разширени семейства.

Моделът подпомага закриването на институциите и подготовката на системата за закрила на детето да функционира без институционалната грижа, чрез канализиране на ресурсите и услугите по начин, който предотвратява в максимална степен постъпването на деца в системата на формална грижа. Моделът представлява базирана на доказателства практика на семейна подкрепа, която е:

- КРАТКОСРОЧНА
- СПЕЦИФИЧНА ЗА НУЖДИТЕ НА СЕМЕЙСТВОТО, и
- СТРАТЕГИЧЕСКА

И чрез която може да се реагира на специфичните елементи на бедност и социална изолация, довели до разпадане на семейството и риск от раздяла на детето от родителите му, като бъдат мобилизирани:

- ПОТЕНЦИАЛЪТ И СИЛНИТЕ СТРАНИ НА СЕМЕЙСТВОТО
- ВРЪЗКИТЕ НА СЕМЕЙСТВОТО С ОБЩНОСТТА КАТО ИЗТОЧНИК НА РЕСУРСИ
- ДОСТЪПЪТ ДО ФИНАНСОВА ПОМОЩ И УСЛУГИ, БАЗИРАНИ В ОБЩНОСТТА (социални, здравни, образователни и т.н.)

Моделът на АКТИВНА подкрепа, за разлика от институционалния модел, не разглежда детето изолирано, а във връзка с основните грижещи се за него възрастни, семейството му, разширеното семейство и по-широката общност. Интервенциите се планират така, че да доведат до подобряване на състоянието на цялата семейна система в определени аспекти/области на техния живот: битови условия, семейни и социални взаимоотношения, поведение, здраве, образование и заетост/икономика на домакинството. Той възприема холистичен подход за подкрепа на семейството в контекста на общността, в която то живее, като укрепва социалната мрежа около семейството.

Семейството получава директна помощ: информация, придружаване и застъпничество в това да се свърже с подходящи услуги и агенции и да установи своя мрежа от неформална подкрепа в общността. Моделът обхваща най-уязвимите групи деца, тези при чиито семейства социалната изолация е най-изразена, а достъпът до услуги напълно прекъснат. Моделът включва материална подкрепа и специализирана помощ (информирание, консултиране, придружаване, практическа подкрепа за постигане на договорени цели и застъпничество). Мобилизира се неголям, но решаващ за случая материален ресурс за извеждане на семейството от кризата от:

- Проект или държавно-делегиран бюджет на доставчик на услуги
- Фондонабиране на дарения в натура – вещи или услуги. Това укрепва отговора на общността към различните елементи на бедността и социалната изолация.

Етапи на АКТИВНАТА семейна подкрепа:

- Извеждане на семейството от кризата, довела до риск от раздяла на детето с родителите му - решителни действия и материална подкрепа, за да се достигне до приемливо ниво, позволяващо на детето да остане (или да се върне в семейството);
- Дългосрочен план за постигане на устойчивост и самостоятелност
- Последващо наблюдение и подкрепа чрез консултиране

За да се осъществява по този начин АКТИВНАТА подкрепа - краткосрочно, потребностно - специфично, разходно-ефективно, целево и стратегически - са необходими следните предпоставки:

1. Прецизна и адекватна индивидуална оценка на потребностите на семейството и план за подкрепа, с участието на семейството като наистина уважаван партньор, който споделя с институциите общо разбиране за затрудненията и силните си страни и отговорността за изпълнение на набелязаните стъпки;
2. Възможност за гъвкаво управление на средства и разпределяне по специфични критерии - бързо, навременно и съгласно индивидуалните потребности на семейството в този кризисен момент, без изкуствени ограничения относно размера и вида на материалната подкрепа;
3. Активност от страна на водещите на случаи на местно ниво да мобилизират както финансови, така и други материални (в натура) ресурси на общността, което означава те да разширят обхвата си за работа със семейството от интервенции в семейството към интервенции в общността. Местните професионалисти да виждат детето и семейството в контекста на неговите социални връзки, а не изолирано, както и да се стремят да работят интердисциплинарно и холистично.

4. Ключовите характеристики са експертиза, отдаденост, ценене на важността на родителите за детето им, защита на правата на децата, мобилност и гъвкавост.
5. Приобщаване на нови съмишленици в процеса на предоставяне на АКТИВНАТА СЕМЕЙНА ПОДКРЕПА. Работата със семейството приключва, когато може да функционира без АКТИВНА семейна подкрепа, в устойчива система от формална и неформална подкрепа. Работата се документира и резултатите в областите на подкрепа се измерват със скала, което дава възможност за постоянен мониторинг на развитието на случая. Това дава възможност да се подобрява непрекъснато подкрепата спрямо индивидуалните особености и степента на криза в семейството.

Крайната цел на АКТИВНАТА семейна подкрепа е възстановяването и укрепването на социалната мрежа, принадлежността на семейството към общността и преодоляването на социалното изключване на семейството.

„Отвъд директната подкрепа за семейството, която обкръжението би оказало според ситуацията, нуждата и т.н., мобилизирането на този вид ресурс отключва процес на укрепване на социалната кохезия, консолидиране на подкрепата на общността около семейството и създаване на подкрепяща социална среда за семейството, в която постигнатите резултати да просъществуват. Този вид подкрепа отива далеч отвъд периода на АКТИВНАТА семейна подкрепа. Тя се измерва много повече в ценностни категории като лична ангажираност, отговорност, съпричастност отколкото в материална стойност“.

В заключение, моделът на АКТИВНА семейна подкрепа е помощ за самопомощ. Той предлага ограничена във времето интензивна помощ, за да могат семействата да осъзнаят и активизират силните си страни, за да се изправят пред предизвикателствата и затрудненията си и да осигурят на децата си устойчива, безопасна и развиваща ги среда. Доставчиците на социални услуги, които прилагат този модел, могат да имат катализираща роля за извеждане на семейството от кризата с малки собствени финансови ресурси и системно фондонабирани финансови и материални средства, да се застъпят за семейството пред другите институции за достъп до ресурси (в областта на социалното подпомагане, здравеопазване, жилище, заетост, образование), в рамките на които да развиват отговорност, умения и увереност за безопасно и грижовно родителстване. Дългосрочният интегритет на семейството се постига чрез мобилизиране на общностните връзки и „изплитане на паяжина“, която го държи здраво и не му позволява да „пропадне“ отново.

Видове директна подкрепа (материална и специализирана) на семействата в риск да изоставят децата си и семействата, които искат да вземат децата си обратно от институцията в следните направления:

1. Условия на живот:

- Намиране на жилище – общинско или с нисък наем
- Плащане на административни данъци и такси - краткосрочно
- Помощ с мебели, домакински принадлежности и оборудване от дарения или закупуване – втора употреба
- Транспортиране на мебели и оборудване
- Плащане на наем за жилище за кратък срок
- Плащане на режимни разходи за кратък срок
- Подкрепа за осигуряване на помощи за отопление или закупуване на дърва за горене
- Осигуряване на храна и други провизии за домакинството за кратък период от дарения (БЧК, Българска хранителна банка) или закупуване на основни хранителни продукти за кратък период
- Осигуряване от дарения или закупуване на основни бебешки принадлежности (кошарки, детски колички, корита за къпане, проходилки и пр.)
- Осигуряване от дарения или закупуване на адаптирани млека и памперси за първоначалния етап след раждането на бебето
- Закупуване на строителни материали за ремонт/обезопасяване на жилището, което се извършва от семейството или от доброволци от общността с участието на семейството
- Дрехи от дарения

2. Подкрепа за превенция и реинтеграция чрез подобряване на семейните и социални взаимоотношения:

- Помощ за осъществяване или подобряване на контактите с роднини
- Закупуване на ваучер за телефон или обезпечаване на пощенски разходи
- Помощ за развиване на мрежа за подкрепа в местната общност – съседни, кварталния магазин, кмет, джамия, неформални лидери, църква, селскостопанска кооперация, читалище, училище, детска градина и др.
- Насочване към подходящи програми в общността - социални, здравни, образователни, културни
- Помощ и посредничество за припознаване на децата
- Посредничество за връзка с компетентни специалисти за решаване на проблеми от юридически характер (присъждане на родителски права, изплащане на издръжка и др.), застъпничество за осигуряване на съответната социална помощ или заплащане на съответни административни такси (при необходимост) какво им се полага безплатно.

3. Поведение

- Съдействие за включване в специализирани програми (лечение на зависимости, терапевтични групи, групи за взаимопомощ и др.)
- Заплащане на първоначални такси за включване в специализирани програми
- Покриване на пощенски разходи за поддържане на връзка с родител/грижещ се, излежаващ присъда
- Посредничество за разрешаване на конфликти

4. Физическо и психично здраве:

- Подкрепа за достъп до здравни услуги
- Съдействие за записване при личен лекар
- Насочване към подходящи специализирани програми или услуги – кинезитерапия, рехабилитация, логопед и др.
- Подкрепа за достъп до специализирани медицински услуги - посредничество за използване на ПМС 17 за здравно неосигурени лица за диагностициране и лечение; покриване на транспортни разходи за специализирани изследвания – ЕЕГ, ЯМР, генетични изследвания и др.
- Подкрепа за достъп до програми за семейно планиране и семейно консултиране
- Заплащане на административни такси за медицински изследвания - секрети за детска ясла и детска градина и др.
- Закупуване на лекарства

5. Образование:

- Осигуряване на достъп/насочване към образователни програми в общността, вкл. ресурсно подпомагане
- Съдействие при записване на децата в детска ясла/детска градина
- Закупуване на принадлежности на децата за детска ясла за кратък период
- Транспортни разходи за посещение на детска ясла/детска градина – карти или билети за градски транспорт
- Плащане на първоначална такса за детска ясла/градина и намиране на дългосрочен вариант за покриване на тези разходи чрез полагаеми облекчения (община, кметство, РУО на МОН, ДСП), спонсорство, др.

6. Трудова заетост и икономика на домакинството

- Подкрепа за достъп до социално подпомагане
- Подкрепа за регистриране в Бюро по труда
- Подкрепа за намиране на работа
- Подкрепа при издаване на лични и други необходими документи (адресна регистрация, актове за раждане и др.) за стартиране на социално подпомагане, майчинство, детски надбавки, помощи по ЗИХУ
- Насърчаване на материална подкрепа от разширеното семейство (например – настаняване на дете в риск от изоставяне в семейство на близки и роднини с нужната помощ по чл. 49 от ППЗЗД и съгласно чл. 26 от ЗЗД)

Пример:

Семейство от ромска общност, с което се запознаваме във връзка с оценка и планиране на възможността за реинтеграция на 6-тото по ред дете в семейството (най-малкото), което вече 1 година е настанено в ДМСГД, поради здравословни и социални проблеми.

При оценката на семейството - живеят в полуразрушено жилище, предоставено от „Жилфонд“ на Общината. Конструкцията на къщата е опасна и застрашаваше живота на семейството, в което има още три малки деца и двама младежи.

Подкрепихме семейството в постъпките пред „Жилфонд“ за предоставяне на друго, подходящо общинско жилище (преценявайки заедно с технически специалисти – доброволци, че да се инвестира в ремонт на това жилище е необосновано). Общината отхвърли първоначално молбата им, но в резултат на нашето застъпничество в крайна сметка предостави ново общинско жилище на семейството. То беше със здрава обща конструкция, но разрушени входни стъпала - непосредствен риск за децата. Заедно със семейството и с доставчика на социални услуги Сдружение „Еквилибриум“, управляващо Комплекса за социални услуги в

Русе, договорихме конкретни ангажименти, параметри и срокове за цялостното ремонтиране на къщата и направихме план – стъпка по стъпка.

Предоставихме необходимите строителни материали за ремонт първо на стъпалата и за измазване на 1 – та стая, от общо 3 и коридор, в която ще живее майката с 4 – те малки деца (вкл. реинтегрираното от институцията 2 годишно момиченце), без да поемаме ангажимент към другите две стаи, в които щяха да живеят двете по-големи, вече самостоятелни момчета.

Семейството – двамата по-големи сина, които имаха работа купиха бойлер за цялото семейство и освежиха и ремонтираха останалата част от къщата.

Проблемът пред всички тях беше, че не разбират особено от строителни и монтажни дейности. За целта разговаряхме с баща от друго ромско семейство, което е подкрепяно в програмата на организацията и с което програмата вече не работи. Мъжът от другото ромско семейство пожела да помогне доброволно за изграждането на стъпалата и ремонта на къщата, но с активното участие на големите синове от семейството. Къщата беше ремонтирана, така че да осигурява безопасност и сигурна среда.

Предоставихме минимално обзавеждане от дарения (мебели втора употреба). Ангажимента, който имаше семейството бе да ги пази здрави и чисти. Да се грижи за хигиената и правилен дневен режим на децата и особено на най-малкото (реинтегрирано) дете; направи съответните постъпки за записването на детето на детска градина за следващата година – подкрепихме ги за подаване на документи и плащането на едно от изследванията за детска градина, другите се платиха от семейството.

За децата бяха предоставени и дрехи, обувки от дарения (вкл. запазени хубави дрехи от дарения за детската градина на най-малкото дете). Еднократно беше заплатена стара сметка за вода на семейството, за да може да бъде открита нова партида в новото жилище, като се договори, че в последствие синовете и майката ще имат ангажимента за редовно плащане на водата, тъй като организацията няма повече да покрива подобни разходи и материалната подкрепа ще приключи след преодоляване на всички най-основни рискове и регулиране на ситуацията в семейството. Направихме заедно с цялото семейство, вкл. големите синове и малките деца месечен бюджет (сумата, с която реално разполагат) и начините за неговото най-оптимално разпределяне, като в този процес семейството имаше водещата роля, т.е. те как си го представят, те изведоха приоритетните плащания и разпределиха остатъка по пера за домакинството.

Всички стъпки в този процес на активна подкрепа бяха договаряни със семейството и всяка от страните пое и изпълни съответните ангажименти като равноправен партньор. Подкрепата приключи след проследяване на самостоятелното справяне на семейството без нашата материална помощ.

**надежда и домове
за децата - клон България**

Автори: **Галина Бисет, Елена Петкова и Кремена Стоянова**

Издател: **Надежда и домове за децата - клон България**

Предпечат и печат: „ЛЕОН 01“ ЕООД, +359 898736031

Надежда и домове за децата - клон България
www.hopeandhomesbg.com